Buskerud Fylkeskommune

Hordaland fylkeskommune

Telemark fylkeskommune

Regional plan for Hardangervidda

Handlingsprogram 2013-2016

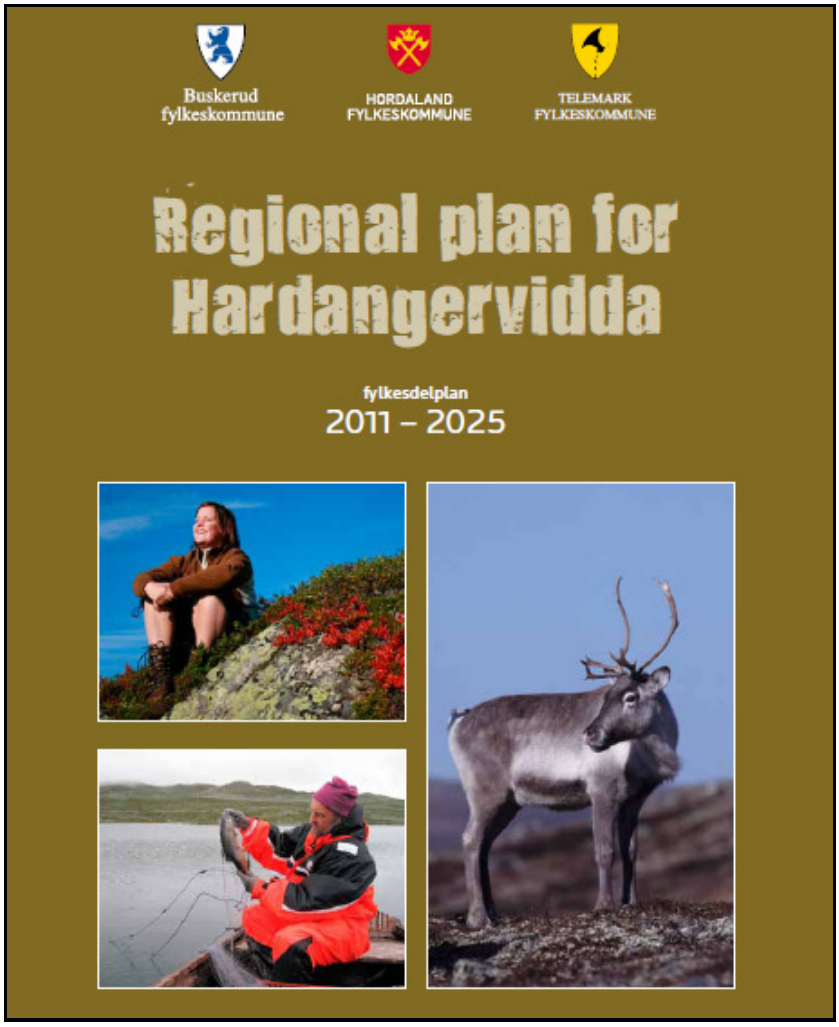

Forslag til behandling i fylkestingene vinteren 2013

Innledning

Regional plan for Hardangervidda er utarbeidet med utgangspunkt i bestillingsbrev fra Miljøverndepartementet 12. april 2007. Planene ble sluttbehandlet med like vedtak i de tre fylkestingene høsten 2011.

Planen ble etter dette, i henhold til Plan- og bygningslovens §8-4, oversendt Miljøverndepartementet. Departementet meddelte i brev datert 16.07.2012 at de har tatt planen til orientering.

Planens kap. 9 har en handlingsplan med 16 underpunkter. Innledningsvis i dette kapitlet poengteres følgende:

> For at Regional plan for Hardangervidda skal få den virkning den er ment å få, forutsettes det at alle aktører videreføre intensjonene og føringene i mer utdypende og bindende planlegging, i løpende forvaltning og ved at det gjennomføres nye kunnskapssøkende prosjekter.
>
> Planarbeidet har vist behov for videre oppfølging gjennom forvaltningsrettede og planrettede tiltak, dels i fellesskap og dels av ulike aktører.
>
> Planarbeidet har også vist behov for å følge opp en rekke problemstillinger gjennom utdypende faglige prosjekter. Dette vil dels styrke kunnskapsgrunnlaget for gode beslutninger ved rullering og det vil dels være nødvendig for videre kommunal planleggingen. Oppfølgende prosjekter er både villreinfaglige og samfunnsfaglige rettet mot næringsutvikling.

Følgende prosjekter ble skissert:

- Etablere "Hardangerviddarådet"
- Rullere regional plan for Hardangervidda
- Kommunal planoppfølging
- Samferdsel over Hardangervidda
- Fjellandbruket
- Kommunale sti- og løypeplaner
- Kommunale motorferdselsplaner
- Utmarksnæringer i Landbruks-, natur og friluftsområder
- Villreinens arealbruk
- Lufsjåtangen
- Friluftsliv som tar hensyn til villrein
- Ferdsels virkning på villrein
- Kartlegging av fritidsbruk og opplevelser
- Villrein som reiselivsattraksjon
- Miljøsertifisering av reiselivet
- Gondolbane ved Odda

Før gjennomføring er det behov for å konkretisere de fleste prosjektene noe mer mht. innhold, samt fastsette finansiering, tidsplanplan og ansvar.

Noen av prosjektene nevnt ovenfor er faglig så nær hverandre at de her er slått sammen. Flere av oppgavene listet ovenfor er ikke gitt egen prosjektomtale, men lagt direkte inn som oppgave for Hardangerviddarådet.

Prosjektet knyttet til eventuell gondolbane i Odda er ikke vurdert nærmere her. Dette anses som et lokalt ansvar. Men dersom det skal vurderes nærmere, bør kommunen involvere regionale myndigheter.

Rammer for gjennomføring

Gjennomføringen av handlingsprogrammet forutsetter samarbeid og fordeling av prosjektansvar til flere parter. Aktører og ansvar er skissert under hvert enkelt punkt. Dette kan justeres noe dersom partene finner det hensiktsmessig.

Under hvert punkt er det også gitt en anslagsvis kostnadsramme og forslag til kostnadsfordeling. Det forutsettes at alle bidrar med egeninnsats uten økonomisk kompensasjon.

Ved avslutning av Regional plan for Hardangervidda gjenstår 704.000 kroner. Dette vil være de tre fylkeskommunenes felles og viktigste økonomiske bidrag til oppstart og gjennomføring av flere av prosjektene i handlingsprogrammet.

Før oppstart av hvert enkelt prosjekt skal prosjektansvarlige, i samarbeid med prosjektgruppene, utarbeide mer detaljerte prosjektplaner som utdyper rammer for gjennomføring mht. faglig innhold, økonomi, ansvar og styring. Som ledd i dette skal også finansiering avklares. Prosjektgruppene bemannes av fagpersoner oppnevnt av den enkelte aktør selv.

Rullering av planer avklares i planstrategier og planprogram i regi av berørte aktører.

Nærmere om hvert tiltak

Prosjekt 1	***Hardangerviddarådet***

Beskrivelse	**Bakgrunn:**
	
	Mange aktører deltar i ulike sider av forvaltningen av Hardangervidda:
	
	• Nasjonalparken forvaltes etter Forvaltningsplan og forskrifter. Direktoratet for naturforvaltning (DN) har ansvar, men har delegert til fylkesmennene. Det er etablert tre fylkesvise tilsynsutvalg med lokalpolitikere med løpende ansvar.
	• Villreinforvaltningen er delt:
	  ○ Privat:
	  Villreinutvalg (bestående av grunneiere og representanter fra fjellstyrene) anbefaler forvaltningsplan og årlige jaktkvoter
	  ○ Offentlig:
	  ▪ DN har ansvar, men har delegert dette til fylkesmennene.
	  ▪ Villreinnemda (bestående av lokalpolitikere) vedtar forvaltningsplan og årlige kvoter, og uttaler seg i saker som berører villrein (bygg, løyper, transport)
	  ○ Norsk villreinsenter Sør: rådgivende organ
	• Arealforvaltning (planer, bygg, løyper, transport): kommunene
	
	I perioder har det eksistert et ordførerutvalg for nasjonalparkkommunene.
	
	Det er etablert gode møteplasser for alle som har roller i villreinforvaltningen, bla. årlig høstmøte og årlig vårmøte. Prosesser knyttet til nasjonalparken har også tidvis gitt fellesarenaer.
	
	Det er derimot ikke etablert noen felles møteplass der lokal og regional offentlig forvaltning kan drøfte oppgaver og felles utfordringer knyttet til areal- og bygningsforvaltning, næringsutvikling, motorferdsel og løypekjøring. Arbeidet med den regionale planen har tydeliggjort viktigheten av en slik arena.
	
	Med bakgrunn i dette foreslår Regional plan for Hardangervidda å etablere et råd for Hardangervidda. Handlingsdelen i planen anbefaler flere oppgaver tillagt dette rådet.
	
	Med bakgrunn i dette skisseres følgende oppgaver:
	
	1. Følge opp Regional plan for Hardangervidda. Bl.a.
	  • være styringsgruppe for rullering av arealdelen
	  • årlig behandling av handlingsprogram
	  • oppfølging av prosjekter (omtalt i handlingsprogrammet)
	2. Erfaringsutveksling om
	  • praktisk oppfølging av regional plan på kommunalt nivå
	  • andre kommunale forvaltningsoppgaver på Hardangervidda med sikte på mest mulig lik praksis
	  • annet om Hardangervidda som medlemmene ønsker å drøfte
	3. Dialog med eksterne aktører. Viktige tema er:
	  • forbedre vegnettet over Hardangervidda (Rv 7 og E134) både mht. framkommelighet og villreinens trekkmuligheter.
	  • tale fjellandbrukets sak overfor sentrale myndigheter med sikte på å

	styrke forståelsen for dets spesielle utfordringer og arbeide for å få etablert særskilte rammevilkår og virkemidler for dette landbruket.
Aktører og ansvar	**Hardangerviddarådet skal være et politisk organ**: Rådet skal bestå av ordfører (eller en annen sentral politiker) fra alle Hardangervidda-kommunene og to fylkespolitikere fra hvert fylke. I tillegg anmodes alle tre fylkesmenn og leder av villreinnemda om å bli medlemmer av Rådet. Rådet konstituerer seg hvert 4. år etter hvert lokalvalg og velger da leder. I tillegg etableres et **faglig administrativt kontaktutvalg** for de samme instanser. **Sekretariat:** Fylkeskommunene har sekretariat på omgang med skifte hvert 2. år i følgende rekkefølge: Buskerud, Hordaland, Telemark. Sekretariatet koordinerer både Rådet og kontaktutvalget. Buskerud fylkeskommune har ansvar første periode og er følgelig ansvarlig for innkalling til første møte. **Møtehyppighet**: Rådet møtes minst en gang årlig. Det administrative kontaktutvalget møtes etter behov, trolig noe oftere.
Tidsplan	Etableres 2013
Finansiering	Alle aktører dekker egne reise- og oppholdskostnader. Kostnader til drift av sekretariat dekkes av den enkelte fylkeskommune. Det **øremerkes 134.000 kroner** fra prosjektmidlene til felleskostnader i møter, og eventuelt prosjektstøtte, de første årene.

Prosjekt 2	***Rullere Regional plan for Hardangervidda***
Beskrivelse	I Hardangerviddaplanen påpekes behovet for rullering i henhold til Plan- og bygningslovens regler. Noen konkrete arealspørsmål ble forutsatt tatt opp i første rullering. Plan- og bygningsloven setter ikke klare krav om hvor ofte en arealplan skal rulleres, men spørsmålet bør vurderes hvert 4. år i regional planstrategi. Handlingsdelen forutsettes derimot rullert årlig (§8-1). Det er hensiktsmessig å la vedtatt plan virke en tid før den rulleres, samtidig som det ikke bør gå for lang tid før det skjer. Det forventes at kommunene følger opp vedtatt regional plan ved sin første rullering av kommuneplan. Det vil gi også kunne gi verdifulle innspill til den regionale rulleringen. Med dette som utgangspunkt tas det sikte på • rullering av Regional plan for Hardangervidda relativt raskt etter neste kommune- og fylkestingsvalg (2015). • årlig rullering av handlingsprogrammet.
Aktører og ansvar	Hardangerviddarådet skal behandle alle rulleringer før det legges fram for fylkespolitikerne. De tre fylkeskommunene har administrativt ansvar som ledd i å være sekretariatet for Hardangerviddarådet. Sekretariatet ambulerer mellom fylkeskommunene.
Tidsplan	Handlingsprogrammet rulleres hvert år. Første rullering skjer i 2014. Rullering av arealdelen drøftes nærmere i de enkelte fylkeskommunenes regionale planstrategi. Denne skal utarbeides i løpet av et år etter valget. Det tas sikte på gjennomføring tidlig i neste fylkestingsperiode, dvs. i 2016-2017.

Finansiering	Kostnader til rullering av arealdelen innarbeides i fylkeskommunenes budsjetter for 2016/2017. Utarbeiding av årlig handlingsprogram blir del av sekretariatets arbeid.

Prosjekt 3	***Kommunal planoppfølging – flere oppgaver***
Beskrivelse	For at intensjonene i den regionale planen skal få virkning og praktisk betydning, må føringene fra denne planen følges opp i kommunale planer. Dette gjelder særlig: • Føringene i kart, retningslinjer og beskrivelser innarbeides ved første **rullering av arealdelen av kommuneplanen** i hver enkelt kommune. Kommunene oppfordres til å se på de muligheter den regionale planen gir. • Før de definerte sonene for reiseliv og hytter videreutvikles, er det viktig at forpliktende **kommunale sti- og løypeplaner** er på plass i de enkelte kommuner. Nye stier og løypetraséer forventes lagt utenom de, til ulike årstider, mest sårbare villreinarealene. Sti- og løypeplanene skal også vurdere omlegging av eksisterende stier og løypetraséer der disse er i konflikt med villrein. Dersom kommunene opplever ferdselsformer som kiting/skiseiling, hundekjøring og sykling som konfliktfylte, bør arealbruk for disse aktivitetene også tas opp i sti- og løypeplanene. • Utarbeide kommunale **planer for motorferdsel i utmark** etter reglene i Plan- og bygningsloven og Lov om motorisert ferdsel i utmark. Kommunene bør samordne sine motorferdselsplaner med sikte på å redusere det samlede volumet. Motorferdselsplanene skal ivareta hensyn til villrein. Politiske og faglige spørsmål rundt dette bør drøftes i Hardangerviddarådet og kontaktutvalget.
Aktører og ansvar	Hver enkelt kommune
Tidsplan	Det er ønskelig at alle disse tiltakene skjer snarest mulig, men kommunene avgjør selv framdriften.
Finansiering	Dekkes av hver enkelt kommune.

Prosjekt 4	***Utmarksnæringer i Landbruks-, natur og friluftsområder***
Beskrivelse	Både landbrukets utmarksnæringer og ”andre utmarksnæringer” er viktige i de aller fleste kommunene rundt Hardangervidda. Samtidig kan disse næringene være i konflikt med villreinens behov. For å klargjøre rammene for ulike utmarksnæringer i kommuneplanenes LNF-områder bør arbeidet med vurdering av dette videreføres. Å tilstrebe lik forvaltningspraksis i de ulike kommunene er også en del av dette. Det må på bakgrunn av dette utvikles • felles kriterier for definisjon av ”annen utmarksnæring” og definisjon av dokumenterbar næring • felles kriterier for driftsbygninger, næringsbygg og andre tiltak for næringen • gode løsninger som møter utmarksnæringenes behov innenfor rammen av villreinens toleransegrenser Prosjektet bør gjennomføres med utgangspunkt i Nore og Uvdals prosjekt *Utmarksnæringer i Nore og Uvdal og bruk av LNF-formålet etter plan- og bygningsloven,* men også inkludere andre kommuners særlige utfordringer. Prosjektet bør også vurdere om erfaringene fra driftsplan i Maarfjell sameige kan overføres til andre deler av Hardangervidda.

Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Tinn kommunene Prosjektgruppe: minimum en representant fra en kommune i hvert fylke, en av fylkeskommunene og en av fylkesmennene. I tillegg bør grunneierne ved leder i Hardangervidda grunneigarlag og leder i Fjellstyra på Hardangervidda inviteres med i prosjektgruppa. Det er ønskelig at Nore og Uvdal kommune med bakgrunn i deres erfaring deltar i prosjektgruppa. Faglig gjennomføring: konsulentbistand.
Tidsplan	2013 – 2014
Finansiering	Anslått totalkostnad: 300.000 kroner. Finansiering: • **Prosjektmidler: 120.000 kroner**. • Øvrige 180.000 kroner søkes dekket med tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale budsjetter for 2014.

Prosjekt 5	***Villreinens arealbruk***
Beskrivelse	Mange ulike prosjekter de siste årene har styrket kunnskapen om villreinens arealbruk. GPS-merkeprosjektet og den kartleggingen Norsk villreinsenter Sør utførte som grunnlag for planprosjektet er her viktig. Noe av det mest karakteristiske for villreinens arealbruk på Hardangervidda er dens nomadiske vandringer. Denne gjentakende arealbruken der ulike arealer er viktig til ulike årstider, gjør det mulig å gjennomføre en mer differensiert arealforvaltning (der mennesker og villrein bruker de samme områdene, men til ulike tider). For å sette kommunene i best mulig stand til å ta tilstrekkelig hensyn til villrein i sin videre lokale planlegging innenfor nasjonalt villreinområde, må det framskaffes et mer detaljert kunnskapsgrunnlag. Prosjektet bør • kartfeste funksjonsområder (trekk, sommerbeiter, vinterbeiter og kalvingsområder) skalert ned til lokalt nivå • utarbeide sonekart med differensierte (vektede) soner for ulike funksjonsområder (svært sårbare/viktige arealer til mindre viktige) • innbefatte hele det nasjonale villreinområdet Dette kunnskapsgrunnlaget er særlig viktig for kommunene i avgrensning av spredt næring i LNF-områder og i arbeidet med og sti- og løypeplaner.
Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Nore og Uvdal kommune Prosjektgruppe: en representant fra henholdsvis en kommune i hvert fylke, en fylkeskommunene, en fylkesmann, representant fra villreinnemda og fra villreinutvalget. Prosjektet bør gjennomføres i nært samarbeid med Norsk villreinsenter Sør. Faglig gjennomføring: konsulentbistand
Tidsplan	2013-2014
Finansiering	Anslått totalkostnad: 200.000 kroner Finansiering: • **Prosjektmidler: 100.000 kroner**. • Det søkes Direktoratet for Naturforvaltning om 100.000 kroner

Prosjekt 6	**Lufsjåtangen**
Beskrivelse	Kartlegge virkninger av inngrep og ferdsel på villreinens bruk og framtidig bruk av Lufsjåtangen, og vurdere oppfølgende tiltak. Etablere og gjennomføre et oppfølgende utredningsprosjekt for å styrke kunnskapen om villreinens bruk av området, samt virkninger av eksisterende inngrep og ferdsel. Med grunnlag i denne kunnskapen skal mulige forslag til konkrete oppfølgingstiltak vurderes. Prosjektet skal bygge videre på NINA-prosjektet *Lufsjåtangen og Dagalitangen på Hardangervidda. Kunnskap og utfordringar i høve til villreintrekk og menneskeleg arealbruk,* og prosjektet Villreinens arealbruk (se ovenfor). Prosjektet er i Hardangerviddaplanen gitt høy prioritet. Men siden prosjektet bør baseres på, og sees i sammenheng med, kartlegging av villreinens arealbruk, bør oppstart forskyves noe i forhold til dette.
Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Telemark fylkeskommune Prosjektgruppe: Buskerud fylkeskommune, fylkesmann i Telemark, fylkesmann i Buskerud, Tinn, Nore og Uvdal og Rollag kommuner, samt Norsk Villreinsenter Sør. Faglig gjennomføring: konsulentbistand
Tidsplan	2014
Finansiering	Anslått totalkostnad: 300.000 kroner Finansiering: • **Prosjektmidler: 100.000 kroner**. • Det søkes Fylkesmannen i Telemark om 100.000 kroner • Det søkes Fylkesmannen i Buskerud om 100.000 kroner

Prosjekt 7	***Kartlegging av fritidsbruk og opplevelser***
Beskrivelse	Fritidsbruken av Hardangervidda er stor både sommer og vinter. Planrapporten for Hardangerviddaplanen beskriver dette noe. Men omfanget er ikke kvantifisert. Denne type kunnskap har verdi for både reiselivsaktører og kommuner. Det gjennomføres et prosjekt som skal • stedfeste alle merkede stier og oppkjørte skiløyper innenfor planområdet • så langt hensiktsmessig og praktisk mulig tallfeste sommer- og vinterbruk innenfor samme området. Aktuelle datakilder er bl.a. overnattingsbedrifter, båtpassasjerer, ferdselstellere og fiskekortsalg. • gjennomføre en gjesteundersøkelse blant et utvalg besøkende for å kartlegge deres opplevelser og deres vurdering av områdets potensial for videreutvikling. Prosjektet skal bygge på andre undersøkelser i området og erfaringer fra ferdselsprosjektet i Nordfjella. Prosjektet skal ha et praktisk siktemål og ikke gjøres for omfattende.
Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Hordaland fylkeskommunene Prosjektgruppe: Minimum en representant fra henholdsvis en kommune i hvert fylke, en fylkeskommune og en fylkesmann. Det er ønskelig at Vinje kommune med bakgrunn i deres erfaring med Vidda Vinn deltar i prosjektgruppa. Faglig gjennomføring: konsulentbistand
Tidsplan	2013 – 2014
Finansiering	Anslått totalkostnad: 300.000 kroner Finansiering:

	• **Prosjektmidler: 100.000 kroner**. • Det søkes Direktoratet for naturforvaltning om 100.000 kroner • Øvrige 100.000 kroner søkes dekket med tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale budsjetter for 2014.

Prosjekt 8	***Friluftsliv og villrein***
Beskrivelse	Differensiert arealforvaltning kan være en god løsning for å møte ulike interessers arealbehov. Dette prosjektet skal særlig vurdere muligheter for friluftsliv tilpasset villreinens behov. Prosjektet skal ta utgangspunkt i styrket kunnskap om villreinens arealbruk og styrket kunnskap om fritidsbruken av Hardangervidda, og gjennomføres i samarbeid med næringsliv, kommuner, miljøforvaltning og naturoppsyn. Sentrale problemstillinger er bl.a.: • Drift av sti- og løypesystemene: Utrede muligheter for varslingsrutiner der SNO løpende varsler kommunene og ansvarlig instans for løypekjøring når reinen nærmer seg områder med oppkjørte skiløyper. Løypekjøringen skal stanse ved fare for konflikt. Før slike ordninger kan etableres må også sikkerhet for skiløpere og andre praktiske konsekvenser utredes. • Utvikle informasjonsopplegg om villreinens sårbarhet rettet mot kite-/skiseilmiljøet, hundekjørere og terrengsyklister. • Etablere rutiner og retningslinjer som gir forutsigbare rammer for gjennomføring av årvisse friluftsarrangement • Mulige finansieringsordninger for tilrettelegging og styring av ferdsel Del av dette prosjektet er også utdyping av problemstillingen menneskelig ferdsel sin virkning på villreinen. Det skal her sees nærmere på forholdene i følgende fokusområder: • Imingfjell/Sønstevatn • Haukeliseter/Hellevassbu • Rv 7 Som ledd i dette skal også behovet for omlegging av etablerte stier og løyper ved Imingfjell vurderes. På strekningen Haukeliseter-Hellevassbu skal både omlegging og et prosjekt med prøvestenging av stier og løyper vurderes.
Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Hol kommune Prosjektgruppe: minimum en representant fra en kommune i hvert fylke, alle tre fylkeskommuner og en fylkesmann. Det er ønskelig at både Nore og Uvdal kommune og Vinje kommune deltar i prosjektgruppa. Faglig gjennomføring: konsulentbistand
Tidsplan	2014 – 2015
Finansiering	Anslått totalkostnad: 300.000 kroner. Finansiering: • **Prosjektmidler: 150.000 kroner**. • Øvrige 150.000 kroner søkes dekket med tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale budsjetter for 2014.

Prosjekt 9	***Villrein som reiselivsattraksjon***
Beskrivelse	I Regional plan for Hardangervidda ble dette prosjektet beskrevet slik i handlingsplanen: Det hevdes ofte at villrein representerer en stor attraksjon for reiselivet blant så vel nordmenn som utlendinger. Det er behov for mer kunnskap om dette potensialet, og hvordan dette eventuelt kan utnyttes og utvikles for å styrke reiselivet. Det bør gjennomføres et prosjekt som • nasjonalt og internasjonalt kartlegger attraksjonsverdien av villrein • undersøker forutsetninger for å møte publikums behov • konkretiserer mulige reiselivsopplegg der hensyn til opplevelser og villrein ivaretas Et slikt kunnskapsgrunnlag vil kunne være avgjørende for å videreutvikle Hardangervidda som attraksjon i et internasjonalt reiseliv, og samtidig bidra til en reisemålsutvikling som ivaretar villreinens behov. Det er allerede gjennomført et forprosjekt om dette. Prosjektet er et fellesprosjekt for alle villreinfjellene.
Gjennomføring:	Forprosjektet er gjennomført med prosjektledelse i Buskerud fylkeskommune og rådgivningsfirmaet Mimir som utførende konsulent. Miljøverndepartementet har finansiert prosjektet. Eventuell videreføring vil bli drøftet med departementet med bakgrunn i prosjektrapporten. Eget prosjekt for Hardangervidda er med bakgrunn i dette mindre aktuelt og anbefales ikke startet opp.

Prosjekt 10	***Miljøsertifisering av reiselivet***
Beskrivelse	I Regional plan for Hardangervidda ble dette prosjektet beskrevet slik i handlingsplanen: Miljøsertifisering innebærer miljøvennlig drift, dvs. mindre avfall, mindre energibruk, mindre forurensning og godt arbeidsmiljø. Hardangervidda bør som merkevare assosieres med ren natur og miljøvennlighet. For å bygge opp under denne imagen bør alle reiselivsbedrifter i og nær Hardangervidda kunne profilere seg som miljøvennlige og miljøsertifiserte. Som oppfølging av regional plan for Hardangervidda bør det stimuleres til miljøsertifisering av alle reiselivsbedrifter innen planområdet. Miljøfyrtårn er eksempel på aktuell sertifiseringsordning. I Buskerud er dette i ferd med å realiseres over hele fylket som oppfølging av regional reiselivsplan "Først mot framtiden". Målsettingen her er at 90% av tilbydere av kommersielle reiselivsprodukter skal være sertifisert innen 2016. Målet gjelder både bedrifter og destinasjoner. Det er ansatt prosjektleder (Re-plan) for å gjennomføre dette. Hordaland og Telemark har per i dag ikke samme satsning. Bedrifter innenfor planområdet i Hordaland og Telemark inviteres inn i et samarbeid knyttet opp til Buskeruds bærekraftprosjekt med sikte på sertifisering av disse.
Aktører og ansvar	Prosjektledelse: Buskerud fylkeskommunene Prosjektgruppe: en representant fra hver av de tre fylkeskommunene

	Konsulent: Re-plan Hver enkelt fylkeskommune har ansvar for dialog med egne kommuner om gjennomføring og selve sertifiseringen.
Tidsplan	2012 og framover
Finansiering	Nye kostnader knyttet til fylkeskommunene: 100.000 Finansiering: • Buskerud fylkeskommunes prosjekt er finansiert • Fylkeskommunene i Hordaland og Telemark: 50.000 hver til å dekke deler av sertifiseringskostnadene • Bedrifter og kommunene dekker øvrige utgifter.

Sammenstilt gjennomføringsplan

Farge i tabellen nedenfor viser hvilke år det vil være aktiviteter. Det skilles her ikke på hvor omfattende aktivitetene skal være.

Tabellen viser anslått totalkostnad og andel som dekkes av midler overført fra Regional plan for Hardangervidda. Øvrig finansiering må skaffes gjennom eksterne søknader om tilskudd og/eller interne bevilgninger før tiltakene settes i gang.

	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**Midler overført fra regional plan**	**Anslått prosjekt-kostnad**
1. Hardangerviddarådet						134.000	
2. Rullere Regional plan							
3. Kommunal planoppfølging							
4. Utmarksnæringer i LNF-områder						120.000	300.000
5. Villreinens arealbruk						100.000	200.000
6. Lufsjåtangen						100.000	300.000
7. Kartlegging av fritidsbruk						100.000	300.000
8. Friluftsliv og villrein						150.000	300.000
9. Villrein som reiselivsattraksjon							
10. Miljøsertifisering av reiselivet							100.000